

Wwft 10-Stappenplan

Maart 2023

Om richting te geven bij de nakoming van verplichtingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), hebben wij eerder een 10-stappenplan opgesteld¹. Dit stappenplan is destijds mede omarmd door het ministerie van Financiën.

Het 10-stappenplan valt uiteen in twee delen, te weten (A) Risicoanalyse en risicobeleid en (B) 10-stappenplan Wwft. In aanvulling op dit stappenplan is ook een Wwft compliance en audit 10-stappenplan opgesteld.

A. Risicoanalyse en risicobeleid (art. 2-2c, 3, 8 en 9)

Stel een risicoanalyse op en formuleer risicobeleid voor uw kantoor. Maak gebruik van de laatste National Risk Assessment witwassen en terrorismefinanciering en pas deze toe op uw dienstverlening en cliëntenbestand. Bepaal welke cliënten risicovol zijn en bepaal – risico gebaseerd – welke maatregelen genomen moeten worden om de identiteit van de Ultimate Beneficial Owner (UBO) te verifiëren. Bepaal risicoprofielen van cliënten (vereenvoudigd, gewoon, verscherpt) en leg deze vast. Houd bij de risicoprofilering rekening met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden en raadpleeg zo nodig de algemene en specifieke leidraad naleving Wwft, de leidraad van uw toezichthouder en publicaties van uw beroepsorganisatie. Schenk aandacht aan de Sanctieregelgeving.

Betreft het een instelling als bedoeld in artikel 1a, vierde lid, onderdeel a (belastingadviseur), b (accountant), c (advocaat), d (notaris), e (jurist) en h (makelaar), verstrek dan op verzoek van de toezichthouder een Verklaring Omtrent Gedrag (art. 35a) van de beleidsbepalende personen.

Besteed aandacht aan ongebruikelijke transactiepatronen en aan transacties die (naar hun aard) een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich meebrengen en stem (cliënten)onderzoek af op risicogevoeligheid voor witwassen of financiering van terrorisme (art. 2a en art. 3 lid 5 en 6). Tref adequate maatregelen hiertegen door het gebruik van nieuwe technologieën (art. 2a lid 2).

Op basis van het risicobeleid stelt de instelling procedures op en neemt maatregelen om de risico's te beperken en effectief te beheersen (risicomanagement). Vraag zo nodig nadere informatie op om doel en aard van de transactie beter te begrijpen. Raadpleeg zo nodig de FATF-publicaties voor de Risk Based Approach voor bijvoorbeeld accountants² of legal professionals³ voor nadere invulling van het risicomanagement.

¹ De vorige versie dateerde van oktober 2020 en daarvoor september 2018. 'Tienstappenplan voor naleving WWFT' voor het eerst opgenomen in 'Nieuwe anti-witwaswetgeving van kracht! Veel nieuws onder de zon?', D. Kaya, D.S. Kolkman, B. Snijder-Kuipers en A.T.A. Tilleman, TOP, september 2008, p.

205-211 en onder meer doorontwikkeld in 'Strengere eisen door nieuwe witwaswetgeving per 1 januari 2013', B. Snijder, Kuipers, A.T.A. Tillemans en N. Roetert-Steenbruggen, TOP mei 2013, p 98-103. Een volgende versie publiceerden B. Snijder-Kuipers en A.T.A. Tillemans in 'Aandachtspunten bij uitbesteding CDD', Tijdschrift voor Compliance, februari 2015, p. 9-17. Het Stappenplan betreft een samenvattend hulpmiddel voor naleving van verplichtingen voortvloeiend uit de Wwft. Uiteraard gelden de wettelijke verplichtingen. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gebruik van dit Stappenplan.

² <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>

³ <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>

Bepaal in welke gevallen en op welke wijze verscherpt cliëntenonderzoek dient plaats te vinden op grond van artikel 8 en 9 Wwft. Neem op risico gebaseerde adequate maatregelen om het risicobeleid actueel te houden.

Leg de gegevens op opvraagbare wijze vast en bewaar deze vijf jaar (art. 33). Deze bewaartermijn geldt ook voor gegevens behorende bij een melding van een ongebruikelijke transactie (art. 34 jo. 16).

Benoem verplicht een Compliance Officer Wwft en een auditor voor de Compliance Officer Wwft (art. 2d Wwft) indien dit evenredig is aan de aard en omvang van de instelling. Raadpleeg uw toezichthouder voor meer informatie en in voorkomend geval zie het (aanvullende) Wwft compliance en audit stappenplan voor de benoeming van een Compliance Officer Wwft en een auditor (art. 2d). Stel een intern reglement op dat anoniem intern melden over ongebruikelijke transacties mogelijk maakt (art. 20a Wwft).

Zorg voor periodieke, bij voorkeur jaarlijkse, opleiding van medewerkers en dagelijks beleidsbepalers aangaande de verplichtingen op grond van de Wwft en zorg ervoor dat deze medewerkers en dagelijks beleidsbepalers worden doorgelicht (art. 35 Wwft)

A. 10-stappenplan Wwft

Stap 1. Welke instelling is Wwft-plichtig (art.1a)

Bepaalde (beroeps) activiteiten maken dat bepaalde personen, vennootschappen of rechtspersonen kwalificeren als 'instelling' voor de Wwft zoals het zijn van accountant, administratiekantoor of belastingadviseur, en (bepaalde werkzaamheden van) notaris en advocaat. Als de dagelijkse beleidsbepalers in de instelling twee of meer personen zijn, benoem dan een dagelijkse beleidsbepaler als persoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de Wwft (art. 2d).

Stap 2. Identificeren van de cliënt (art. 3 en 8); leg gegevens vast (art. 33)

Het voorafgaand aan de dienstverlening opgave laten doen van de identiteit.

Stap 3. Verifiëren van de identiteit van de cliënt (art. 3 en 8); leg gegevens vast (art. 33)

De opgegeven identiteit controleren aan de hand van een identiteitsbewijs.

Stap 4. Stel eigendom en zeggenschapsstructuur vast, identificatie en verificatie UBO (register) (art. 3 en 8 en art. 3 Uitvoeringsbesluit Wwft 2018); leg gegevens vast (art. 33)

Eén van de verplichte cliëntenonderzoeksmatregelen betreft het treffen van redelijke maatregelen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van een cliënt: bijvoorbeeld aan de hand

van een organogram. Het gaat erom de structuur te kennen en te begrijpen. Op grond van de eigendom- en zeggenschapsstructuur van de cliënt zal een instelling in kaart kunnen brengen of zij alle personen die kwalificeren als UBO, heeft geïdentificeerd en kunnen vaststellen wat de aard en omvang van een gehouden uiteindelijk belang is. Daarnaast moet ook de identiteit van de UBO worden geverifieerd (mate van diepgang is risico gebaseerd).

Wie is/zijn de achterliggende natuurlijke persoon/personen die kort gezegd, aandeelhouder is/zijn van meer dan 25% van de aandelen, meer dan 25% stemrecht of economisch belang heeft of feitelijke zeggenschap heeft? Hetzelfde geldt voor personenvennootschappen (maatschap, v.o.f., c.v.): is sprake van een eigendomsbelang/stemrecht van meer dan 25% of feitelijke zeggenschap?

Elke entiteit heeft verplicht een of meer UBO's. Indien een entiteit geen echte UBO heeft op basis van voormelde criteria, dan is de hoger leidinggevende UBO. Voor Nederlandse entiteiten zijn dan alle statutair bestuurders of alle (niet commanditaire) vennoten pseudo-UBO (art. 3 lid 6 Uitvoeringsbesluit Wwft 2018). De UBO of pseudo-UBO moet worden vastgesteld op basis van twee bronnen (art. 4 lid 2)⁴. Te denken is dan aan (1) de UBO-verklaring en (2) de registratie in het UBO-register. Een instelling mag zich bij hoog risico cliënt of transactie niet (uitsluitend) verlaten op een UBO-verklaring. Dan is aanvullend onderzoek nodig met (aanvullende) bewijsstukken.

Een uittreksel uit het UBO-register opslaan bij het aangaan van een zakelijke relatie (art. 4 lid 2). Indien een discrepantie wordt aangetroffen tussen de gegevens van de Wwft-instelling en het UBO-register, heeft de Wwft-instelling een terugmeldplicht (art. 10c) aan het UBO-register bij de KVK. De terugmeldplicht blijft buiten toepassing indien een melding van een ongebruikelijke transactie is gedaan bij de FIE (Financiële Inlichtingen Eenheid, oftewel de FIU) (art. 10c lid 3).

Stap 5. PEP/PPP (art. 8 en art. 2 Uitvoeringsbesluit Wwft 2018); leg gegevens vast (art. 33)

Onderzoek of de cliënt of de UBO een politiek prominent persoon (PPP) is, dat wil zeggen een persoon die een hoge functie in het openbaar bestuur vervult (of het afgelopen jaar vervulde). Indien een partner, ouder, (partner van een) kind of naast geassocieerde met de cliënt of UBO een dergelijke hoge functie vervult, wordt de cliënt of de UBO als PPP aangemerkt. Check (inter)nationale PPP-lijsten, internet of andere betrouwbare bron(nen).

Stap 6. Maak een risicoanalyse en voer risicobeleid uit (zie onderdeel A)

Vorm een oordeel over doel en aard van de zakelijke relatie, evenals de aard van de transactie en de herkomst en bestemming van middelen en het risico op witwassen of terrorismefinanciering. Deze stap vormt de kern van de Wwft.

Stap 7. Monitoring en onderzoek naar herkomst van gelden (art. 3); leg gegevens vast (art. 33)

Continue aandacht voor het risicoprofiel van de cliënt. Monitoring kan niet worden uitbesteed. Doe onderzoek naar de herkomst en bestemming van de gelden die bij de transactie gebruikt worden.

Stap 8. Introductie cliënt (art. 5 en art. 10); leg gegevens vast (art. 33)

De cliënt wordt geïntroduceerd door een andere instelling. De instelling kan de identificatie en verificatiegegevens overnemen. De instelling blijft zelf verantwoordelijk; verzamel gegevens.

Stap 9. Ongebruikelijke transactie (art. 15 en 16)

Geldt voor de (voorgenomen) transactie een objectieve of subjectieve indicator? Leidt het cliëntenonderzoek niet tot het gewenste resultaat of is de cliëntrelatie beëindigd? Zijn er (tevens) indicaties dat de desbetreffende cliënt betrokken is bij witwassen of financieren van terrorisme (art.16 lid 4)? Overleg met kantoorgenoot, vertrouwenspersoon of compliance-afdeling. Leg overwegingen vast en bewaar deze. Is conclusie dat sprake is van een ongebruikelijke transactie, ga dan naar stap 10.

Stap 10. Melden van ongebruikelijke transactie (art. 16); leg gegevens vast (art. 34)

De ongebruikelijke transactie en alle relevante gegevens worden onverwijld overgelegd aan de FIU.

4 Art. 4 lid 2 Wwft. 4

Bewaar een kopie van de melding en ontvangstbevestiging (direct uitprinten na versturen en vastleggen).

*Prof. mr. B. Snijder-Kuipers,
Mr. A.T.A. Tilleman LL.M
Mr. D.S. Kolkman CFE*